

**Навчально-методичний комплекс
з дисципліни «Філософія»**

Змістовний модуль 1.
ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФІЇ. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ

Лекційний модуль

Лекція 1

Тема. **Предмет філософії**

План

1. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія).
2. Філософія як світогляд.
3. Філософія і наука.
4. Основні теми філософствування.
5. Основні розділи і напрями філософії.
6. Функції філософії.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
4. Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
5. Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
6. История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
7. Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч. посібник.. – К., 2000.
8. Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
9. Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М.,2000.
10. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.,1995
11. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
12. Татаркевич. Історія філософії. К.,1999.
13. Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К.,2002.
14. Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К.,1997.
15. Філософія. Навч. посібник./за ред. Заїченка Г.- К.,1995.
16. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії.- К.,2000.

Лекція 2

Тема. **Філософія Стародавньої Греції**

План

1. Передумови формування давньогрецької філософської думки.
2. Рання давньогрецька філософія. Мілетська школа.
3. Геракліт. Олрати. Піфагор. Емпедокл. Анаксагор.
4. Давньогрецькі атомісти (Демокріт, Левкіпп).
5. Філософія класичного періоду. Сократ. Платон. Аристотель.
6. Філософія елліністичного періоду. Епікуреїзм. Стоїцизм.
7. Скептицизм. Неоплатонізм.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
4. Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.

5. Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К., 2004.
6. История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
7. Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч. посібник.. – К., 2000.
8. Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
9. Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М., 2000.
10. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К., 1995
11. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
12. Татаркевич. Історія філософії. К., 1999.
13. Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К., 2002.
14. Філософія. Навч. посібник. /За ред. І. Надольного. К., 1997.
15. Філософія. Навч. посібник. /за ред. Заїченка Г.- К., 1995.
16. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії.- К., 2000.

Лекція 3

Тема. **Середньовіччя та доби Відродження**

План

1. Основні принципи та ідеї середньовічної філософії.
2. Теоцентризм. Монотеїзм. Креаціонізм. Провіденціалізм. Есхатологія. Символізм. Теодицея.
3. Основні етапи розвитку середньовічної філософії.
4. Апологетика. Патристика.
5. Вчення Августина. Схоластика.
6. Номіналізм та реалізм.
7. Вчення Фоми Аквінського.
8. Гуманістичні вчення доби Відродження, натурфілософія, соціально-політичні ідеї.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І. Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К., 1998.
4. Горський В. С. Історія української філософії. К., 1996.
5. Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К., 2004.
6. История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
7. Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч. посібник.. – К., 2000.
8. Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
9. Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М., 2000.
10. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К., 1995
11. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
12. Татаркевич. Історія філософії. К., 1999.
13. Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К., 2002.
14. Філософія. Навч. посібник. /За ред. І. Надольного. К., 1997.
15. Філософія. Навч. посібник. /за ред. Заїченка Г.- К., 1995.
16. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії.- К., 2000.

Лекція 4

Тема. **Філософія Нового часу**

План

1. Передумови формування філософії Нового часу.
2. Проблема методу.
3. Емпіризм та раціоналізм. Ф. Бекон, Р. Декарт, Б. Спіноза, Дж. Локк, Г. Лейбніц, Д. Юм, Дж. Берклі.
4. Механістичний характер філософії Нового часу.
5. Людина, суспільство, мораль (Ж. Ж. Руссо, Д. Дідро, Вольтер, Ш.- Л. Монтеск'є).

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
- 4.Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
- 5.Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
- 6.История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
- 7.Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч.посібник.. – К., 2000.
- 8.Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
- 9.Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М.,2000.
- 10.Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.,1995
- 11.Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
- 12.Татаркевич. Історія філософії. К.,1999.
- 13.Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К.,2002.
- 14.Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К.,1997.
- 15.Філософія.Навч.посібник./за ред.Заїченка Г.- К.,1995.
- 16.Хамітов Н., ГармашЛ., КриловаС. Історія філософії.- К.,2000.

Лекція 5

Тема. **Класична німецька філософія**

План

1. Філософія І.Канта (гносеологія, етика).
2. Філософія Гегеля (діалектика, абсолютний ідеалізм).
3. Філософські погляди Фіхте. Філософія тотожності. Шеллінга.
4. Антропологічний матеріалізм Фейєрбаха.
5. Вплив класичної німецької філософії на подальший розвиток європейської філософії та духовної культури.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
- 4.Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
- 5.Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
- 6.История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
- 7.Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч.посібник.. – К., 2000.
- 8.Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.

- 9.Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М.,2000.
- 10.Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.,1995
- 11.Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
- 12.Татаркевич. Історія філософії. К.,1999.
- 13.Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К.,2002.
- 14.Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К.,1997.
- 15.Філософія.Навч.посібник./за ред.Заїченка Г.- К.,1995.
- 16.Хамітов Н., ГармашЛ., КриловаС. Історія філософії.- К.,2000.

Лекція 6

Тема. Сучасна західна філософія. Позитивізм та його історичні форми

План

1. Класичний позитивізм (О. Конт).
2. Емпіриокритицизм (Мах, Авенаріус).
3. Неопозитивізм (М. Шлік, Р. Карнап, Л. Вітгенштейн).
4. Львівсько-Варшавська школа.
5. Постпозитивізм (К. Поппер, Т. Кун, Ст. Тулмін, П. Фейєрабенд).

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
- 4.Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
- 5.Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
- 6.История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
- 7.Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч.посібник.. – К., 2000.
- 8.Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
- 9.Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М.,2000.
- 10.Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.,1995
- 11.Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
- 12.Татаркевич. Історія філософії. К.,1999.
- 13.Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К.,2002.
- 14.Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К.,1997.
- 15.Філософія.Навч.посібник./за ред.Заїченка Г.- К.,1995.
- 16.Хамітов Н., ГармашЛ., КриловаС. Історія філософії.- К.,2000.

II змістовий модуль ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Лекція 7

Тема. Філософська онтологія та феноменологія

План

1. Основні онтологічні категорії: існування, буття, світ, субстанція.
2. Основні форми буття. Людське буття.
3. Світ «повсякденності» - світ людського існування.

4. Матерія як філософська категорія.
5. Сучасні філософські та наукові підходи до матерії.
6. Матерія і рух. Рух і спокій. Рух і розвиток. Форми руху матерії.
7. Принципи класифікації форм руху матерії.
8. Простір і час як форми буття. Поняття соціального простору і часу.
9. Природничі засади свідомості.
10. Соціальні аспекти свідомості. Функції свідомості. Структура свідомості.
11. Самосвідомість та її функції. Проблема ідеального. Мислення і мова.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
- 4.Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
- 5.Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
- 6.История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
- 7.Причепий Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч.посібник.. – К., 2000.
- 8.Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
- 9.Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М.,2000.
- 10.Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.,1995
- 11.Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
- 12.Татаркевич. Історія філософії. К.,1999.
- 13.Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К.,2002.
- 14.Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К.,1997.
- 15.Філософія.Навч.посібник./за ред.Заїченка Г.- К.,1995.
- 16.Хамітов Н., ГармашЛ., КриловаС. Історія філософії.- К.,2000.

Лекція 8

Тема. **Теорія пізнання**

План

1. Проблема пізнання в історії філософії.
2. Пізнання і практика.
3. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
4. Чуттєвий і раціональний рівні пізнання.
5. Емпіричний і раціональний рівні наукового пізнання.
6. Етапи наукового пізнання (факт, проблема, наукова ідея, гіпотеза, теорія).
7. Методи наукового пізнання. Теорія істини. Критерії істини.
8. Істина абсолютна та відносна.
9. Конкретність істини. Істина об'єктивна та суб'єктивна.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
- 4.Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
- 5.Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
- 6.История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997

7. Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч. посібник.. – К., 2000.
8. Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
9. Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М., 2000.
10. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К., 1995
11. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
12. Татаркевич. Історія філософії. К., 1999.
13. Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К., 2002.
14. Філософія. Навч. посібник. /За ред. І. Надольного. К., 1997.
15. Філософія. Навч. посібник. /за ред. Заїченка Г.- К., 1995.
16. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії.- К., 2000.

Лекція 9

Тема. **Філософська антропологія**

План

1. Проблема антропосоціогенезу.
2. Людина як космічна істота.
3. Біологічне і соціальне в людині.
4. Проблема особистості.
5. Свобода особистості.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К., 1998.
4. Горський В. С. Історія української філософії. К., 1996.
5. Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
6. История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
7. Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч. посібник.. – К., 2000.
8. Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
9. Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М., 2000.
10. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К., 1995
11. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
12. Татаркевич. Історія філософії. К., 1999.
13. Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К., 2002.
14. Філософія. Навч. посібник. /За ред. І. Надольного. К., 1997.
15. Філософія. Навч. посібник. /за ред. Заїченка Г.- К., 1995.
16. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії.- К., 2000.

Лекція 10

Тема. **Соціальна філософія**

План

1. Основні підходи до розуміння суспільства в історії філософії.
2. Сучасні філософські концепції суспільства.
3. Суспільство як система, що сама розвивається.
4. Основні сфери життєдіяльності суспільства.
5. Матеріальне виробництво.
6. Соціальна структура.

7. Поняття соціальної групи.
8. Суспільство як система соціальних відносин. Історичні типи спільності людей.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
- 4.Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
- 5.Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
- 6.История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
- 7.Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч.посібник.. – К., 2000.
- 8.Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
- 9.Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М.,2000.
- 10.Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.,1995
- 11.Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
- 12.Татаркевич. Історія філософії. К.,1999.
- 13.Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К.,2002.
- 14.Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К.,1997.
- 15.Філософія.Навч.посібник./за ред.Заїченка Г.- К.,1995.
- 16.Хамітов Н., ГармашЛ., КриловаС. Історія філософії.- К.,2000.

Лекція 11

Тема. **Етика як галузь філософського знання**

План

1. Предмет етики. Взаємозв'язки етики з іншими науками.
2. Методологічні принципи етики.
3. Мораль як форма суспільної та особистісної свідомості.
4. Природа, сутність, особливості та структура моралі.
5. Походження моралі. Функції моралі.
6. Основні етапи історичного розвитку моралі.
7. Проблема прогресу моралі.
8. Сутність основних категорій етики.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
- 4.Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
- 5.Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
- 6.История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
- 7.Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч.посібник.. – К., 2000.
- 8.Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
- 9.Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М.,2000.
- 10.Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.,1995
- 11.Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
- 12.Татаркевич. Історія філософії. К.,1999.
- 13.Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К.,2002.

14. Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К., 1997.
15. Філософія. Навч. посібник. /за ред. Заїченка Г. - К., 1995.
16. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. - К., 2000.

Лекція 12

Тема. Світові релігії

План

1. Історичні передумови виникнення.
2. Раннє християнство.
3. Біблія – священна книга християн.
4. Християнське віровчення та культ.
5. Розколи в християнстві.
6. Православ'я. Католицизм. Протестантизм.

Література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К., 1998.
4. Горський В. С. Історія української філософії. К., 1996.
5. Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
6. История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
7. Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч. посібник.. – К., 2000.
8. Рассел Б. Історія західної філософії. - К., 1995.
9. Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М., 2000.
10. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К., 1995
11. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. - К., 1996
12. Татаркевич. Історія філософії. К., 1999.
13. Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко. - К., 2002.
14. Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К., 1997.
15. Філософія. Навч. посібник. /за ред. Заїченка Г. - К., 1995.
16. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. - К., 2000.

І змістовий модуль

Предмет філософії. Історія світової філософії.

Семінарське заняття № 1

Тема: Предмет філософії

Мета: виявити спільне і відмінне в історичних типах світогляду, основний зміст розділів філософії, сутність напрямів філософії та її функцій.

Ключові слова: світогляд, міф, релігія, філософія, наука, матеріалізм, ідеалізм, дуалізм, плюралізм, діалектика, метафізика.

План семінарського заняття

1. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія).
2. Філософія як світогляд. Філософія і наука.
3. Основні розділи та напрями філософії.

4. Функції філософії.

Література:

1. Філософія. Підручник /За ред. Г.А.Заїченка, В.М.Сагатовського. – К., 1995.

2. Спиркин А.Г. Философия. – М., 2007.

3. Мир философии. В 2-хч. – М., 1991. – Ч. 1.

4. Горак Г.І. Філософія: курс лекцій. – К., 1998.

Контрольні питання:

1. Які основні відмінності між міфологією, релігією, та філософією?
2. Що спільного і що відмінного у філософії та науки?
3. Поясніть сутність понять «матеріалізм», «ідеалізм», «дуалізм».
4. Що являють собою діалектика та метафізика як вчення та методи пізнання?

Теми рефератів:

1. Філософія і наука.
2. Філософія і релігія.
3. Функції філософії.

Семінарське заняття № 2

Тема: Філософія Стародавньої Греції

Мета: виявити основні риси та особливості ранньої давньогрецької філософії, давньогрецької філософії доби класики.

Ключові слова: космоцентризм, антропоцентризм, субстанція, атомізм, наївний матеріалізм, стихійна діалектика, плюралізм, скептицизм.

План семінарського заняття

1. Рання давньогрецька філософія (Мілетська школа, Геракліт, елеати, атомісти).
2. Давньогрецька філософія класичного періоду (Сократ, Платон, Аристотель).

Література:

1. Краткий очерк истории философии. – М., 1980.
2. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.
3. Чанышев А. Курс лекций по древней философии. – М., 1981.
4. Чанышев А. Курс лекций по древней и Средневековой философии. – М., 1991.
5. Асмус В.Ф. Античная философия. – М., 1976.
6. Хрестоматия по истории философии. – Ростов-н/Д, 2000.
7. Фрагменты ранних греческих философов. – М., 1990.
8. Асмус В.Ф. Платон. – М., 1975.

Контрольні питання:

1. Назвіть характерні риси досократичної філософії.
2. Охарактеризуйте основні діалектичні ідеї Геракліта.
3. В чому полягають основні здобутки елеатів?
4. Що таке сократівська іронія?
5. Охарактеризуйте основні онтологічні та гносеологічні ідеї Платона.
6. В чому відмінність онтологічних ідей Платона та Аристотеля?

Теми рефератів:

1. Досократична філософія та її універсалістської орієнтації.
2. Апорії Зенона та їх значення для розвитку філософії.
3. «Діалоги» Платона.
4. Основні філософські здобутки Аристотеля.

Семінарське заняття № 3

Тема: Філософія Середньовіччя та Відродження

Мета: розглянути основні принципи та етапи розвитку середньовічної філософії, основні риси філософії доби Відродження.

Ключові слова: теоцентризм, провіденціалізм, есхатологія, креаціонізм, номіналізм і реалізм, герменевтика, символізм, теодицея, одкровення і віра, апологетика, патристика, схоластика, гуманізм, неоплатонізм, натурфілософія.

План семінарського заняття

1. Основні принципи філософії Середньовіччя.
2. Основні етапи розвитку середньовічної філософії (апологетика, патристика, схоластика).
3. Основні особливості філософії доби Відродження.
4. Натурфілософія доби Відродження.
5. Гуманізм, ренесансний неоплатонізм, утопічна філософія.

Література:

1. Введение в философию. В 2-х ч. – М., 1989. – Ч. 1.
2. Мир философии. В 2-х ч. – М., 1991. – Ч. 1.
3. Краткий очерк истории философии. – М., 1980.
4. Боргош Ю. Фома Аквинский. – М., 1975.
5. Гусев В. И. История западноевропейской философии XV-XVII ст.. – К., 1994.
6. Чанышев А. Курс лекций по древней и средневековой философии. – М., 1991.
7. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.
8. Курантов А., Стяжкин Н. Оккам. – М., 1978.
9. Горфункель А. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.

Контрольні питання:

1. Назвіть спільні риси та відмінності античного та середньовічного філософського мислення.
2. Розкрийте сутність проблеми універсалій.
3. Порівняйте основний зміст філософських проблем та способи філософського мислення Середньовіччя та Відродження.
4. Що поєднує ренесансну та античну філософію?

Теми рефератів:

1. Внесок середньовічної філософії в розвиток європейської науки.
2. Номіналізм і реалізм.
3. Вчення Фоми Аквінського.
4. Вчення Августина.
5. Макіавеллізм.

Семінарське заняття № 4.

Тема: Класична німецька філософія.

Мета: розглянути основні особливості та здобутки класичної німецької філософії, зокрема гносеологічне та етичне вчення І.Канта, філософську систему та метод Гегеля, соціально-філософські ідеї Фіхте, філософію тотожності Шеллінга, виявити значення класичної німецької філософії для подальшого розвитку європейської культури.

Ключові слова: антиномії, категоричний імператив, тотожність, протилежність, протиріччя, кількість, якість, заперечення заперечення, «Я» і не «Я».

План семінарського заняття

1. Філософія І. Канта.
2. Філософія Г. Гегеля (абсолютний ідеалізм, діалектика).
3. Філософська творчість Фіхте та Шеллінга.
4. Філософія Фейєрбаха (антропологічний матеріалізм).

Література:

1. Краткий очерк истории философии. – М., 1980.
2. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.
3. Введение в философию. В 2-х ч. – М., 1989. – Ч. 1.
4. Бур М. Фихте. – М., 1965.
5. Быховский Б. Людвиг Фейербах. – М., 1967.
6. Лазарев В. Шеллинг. – М., 1976.

Контрольні питання:

1. Що дозволяє називати класичну німецьку філософію єдиним духовним утворенням?
2. В чому сутність кантівського перевороту в філософії?
3. Який внесок зробив Гегель в розробку діалектичної методології?
4. Чому філософія Гегеля має назву «абсолютний ідеалізм»?
5. Який вплив класичної німецької філософії на розвиток духовної культури Європи XIX – XX століть?

Теми рефератів:

1. Діалектика Гегеля.
2. Етичне вчення Канта і моральні проблеми сучасного людства.
3. Шеллінг і розвиток російської духовної культури.
4. Фіхте: філософія людського «Я».

Семінарське заняття № 5.

Тема: Ірраціоналізм.

Мета: дослідити основні джерела і риси ірраціоналістичного філософського мислення, виявити особливості філософських вчень А. Шопенгауера та Ф. Ніцше, їх значення для подальшого розвитку європейської культури та філософії.

Ключові слова: ірраціоналізм, «філософія життя», волюнтаризм, песимізм, «воля до влади», «надлюдина», «світ як уявлення», «світ як воля», діонісівський та аполлонівський складники культури, індивідуалізм.

План семінарського заняття

1. Джерела та основні етапи розвитку ірраціоналізму в філософії.
2. Філософія А.Шопенгауера.
3. Філософія Ф.Ніцше.

Література:

1. Сучасна зарубіжна філософія. – К., 1996.
2. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.
3. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія. – К., 2008.

Контрольні питання:

1. Вчення яких мислителів християнської доби та Нового часу слід вважати ірраціоналістичним?
2. Чи можна ототожнити ірраціональне та антираціональне мислення, якщо ні, то чому?
3. Як А.Шопенгауер тлумачить поняття «песимізм»?
4. Що означає афоризм Ф.Ніцше «Бог помер»?

5. В чому полягає вплив давньосхідної релігії та філософії на вчення А.Шопенгауера та Ф.Ніцше?

6. Поясніть основні положення «моралі панів» та «моралі рабів» Ф.Ніцше.

7. Поясніть сутність поняття «надлюдина» в тлумаченні Ф.Ніцше.

Теми рефератів:

1. Філософія Ф.Ніцше та її вплив на розвиток мистецтва.

2. Етика Шопенгауера.

3. Ініціативізм М.Бергсона.

Семінарське заняття № 6.

Тема: Сучасна релігійна філософія. Екзистенціалізм.

Мета: дослідити основні риси неотомізму, особливості християнського еволюціонізму та протестантських вчень, виявити їх значення для духовного розвитку Європи, проаналізувати джерела екзистенціалізму, особливості німецького та французького екзистенціалізму та їх основні здобутки.

Ключові слова: віра і розум, метафізика, картина світу, «чисте буття», еволюція, космогенез, екзистенція, буття людини, «буття-в-світі», свобода, гуманізм, абсурд, бунт.

План семінарського заняття

1. Неотомізм.
2. Християнський еволюціонізм.
3. Філософія протестантизму.
4. Німецький екзистенціалізм.
5. Французький екзистенціалізм.

Література:

1. Введение в философию. В 2-х ч. – М., 1989. – Ч. 1.
2. Рассел Б. История западной философии. – К., 1995.
3. Сучасна зарубіжна філософія. – К., 1996.
4. Зотов А. Ф., Мельвиль Ю. К. Буржуазная философия середины XIX – начала XX века. – М., 1988.
5. История современной зарубежной философии: компаративистский подход. – СПб., 1997.

Контрольні питання:

1. Які напрями сучасної релігійної філософії Вам відомі? Якими іменами вони представлені?

2. Проаналізуйте основні ідеї праці Тейяра де Шардена «Феномен людини».

3. Яке значення має філософська спадщина С. К'єркегора для формування екзистенціалізму XX століття.

4. Проаналізуйте основні відмінності німецького та французького екзистенціалізму.

Теми рефератів:

1. Особливості російської релігійної філософії кінця XIX – першої половини XX століття.

2. Основні здобутки філософії протестантизму.

3. Філософська спадщина К. Войтили.

4. Філософські погляди Ж. Марітена.

5. Філософія М. Хайдеггера.

6. Філософія К. Ясперса.

7. Філософські погляди А. Камю.

8. Філософські погляди Х.Ортега-і-Гассета.

Література:

1. Рассел Б. Історія західної філософії. – К., 1995.
2. Сучасна зарубіжна філософія. – К., 1996.
3. Зотов А. Ф., Мельвиль Ю. К. Буржуазная философия середины XIX – начала XX века. – М., 1988.
4. История современной зарубежной философии: компаративистский подход. – СПб., 1997.

II змістовий модуль

Основні розділи та проблеми сучасної філософії

Семінарське заняття 1.

Тема 1. Філософська онтологія та феноменологія

Мета: розглянути основні онтологічні категорії, приділити основну увагу категорії буття, виявити філософський зміст категорій «матерія», «рух», «простір», «час», проаналізувати природничі та соціальні аспекти свідомості.

Ключові слова: існування, буття, світ, субстанція, матерія, рух, простір, час, свідомість.

План семінарського заняття

1. Основні онтологічні категорії.
2. Основні форми буття. Буття людини.
3. Матерія як філософська категорія. Рух, простір і час.
4. Природничі засади та соціальні аспекти свідомості.
5. Функції та структура свідомості.

Література:

1. Введение в философию. – М., 1989. – Ч.2.
2. Мир философии. В 2-х ч. – М., 1991.
3. Нестеренко В. Г. Вступ до філософії: онтологія людини. – К., 1995.
4. Доброхотов А. Л. Категория бытия в классической западноевропейской философии. – М., 1986.
5. Спиркин А.Г. Философия. – М., 2007.
6. Горак Г.І. Філософія: Курс лекцій. — К., 1998.
7. Спиркин А.Г. Сознание и самосознание. — М., 1972.
8. Мамардашвили М. Сознание как философская проблема // Вопросы философии. — 1990. — №12.
9. Морэн Э. Дух и мозг / Современная наука: познание человека. — М., 1998.

Контрольні питання:

1. Які підходи давньогрецьких мислителів до проблеми буття Ви знаєте?
2. Як інтерпретувалася проблема буття в середньовічній філософії?
3. Прокоментуйте вислів: «В Новий час буття стало суб'єктивним».
4. Які мислителі XX століття розробляли проблему буття?
5. Охарактеризуйте сучасні наукові підходи до матерії та її будови.
6. В чому специфіка соціального простору і соціального часу?
7. Як сучасна наука та філософія розглядає структуру свідомості?
8. В чому відмінність понять «свідомість» та «самосвідомість»?
9. Що таке суспільна свідомість?

Теми рефератів:

1. Буття людини.
2. Філософський зміст теорії відносності.

- 3 Сучасні наукові уявлення про матерію та її будову.
4. Філософські аспекти вчення З.Фрейда про свідомість.

Семінарське заняття 2.

Тема: Теорія пізнання

Мета: розглянути основні гносеологічні категорії, проаналізувати прийоми та методи емпіричного та теоретичного рівнів наукового пізнання, розкрити зміст поняття «істина», виявити критерії істини.

Ключові слова: суб'єкт і об'єкт пізнання, чуттєве і раціональне пізнання, інтуїція, методи наукового пізнання, істина абсолютна і відносна, критерії істини.

План семінарського заняття

1. Суб'єкт і об'єкт пізнання
2. Рівні пізнання (чуттєвий, раціональний)
3. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання
4. Теорія істини

Література:

1. Філософія. Підручник /За ред. Г. А. Заїченка, В.М. Сагатовського. – К., 1995.
2. Алексеев Л. В., Панин А. В. Теория познания и диалектика. – М., 1991.
3. Диалектика познания. – Л., 1988.
4. Современные теории познания. – М., 1992.
5. Теория познания. В 4-х т. – М., 1991-1995.

Контрольні питання:

1. Як співвідносяться пізнання і практика?
2. Прокоментуйте вислів: «Без суб'єкту немає об'єкту».
3. Порівняйте чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання.
4. Які інтерпретації істини та її критеріїв Вам відомі?

Теми рефератів:

1. Категорії діалектики і категорії науки.
2. Сучасні теорії пізнання.
3. Проблема критеріїв істини в сучасній філософії.
4. Інтуїтивне пізнання і сучасна наука.

Семінарське заняття 3.

Тема 3. Предмет логіки

Мета: визначити зміст та розглянути структуру логіки як філософської дисципліни, проаналізувати сутність і види понять, суджень та умовиводів, ознайомитись зі змістом законів логіки.

Ключові слова: закони логіки, поняття, судження, умовивід.

План семінарського заняття

1. Поняття і уявлення. Поняття і слово. Зміст і обсяг понять
2. Види понять. Відношення між поняттями. Операції з поняттями.
3. Сутність, будова і значення судження.
4. Класифікація суджень.
5. Умовиводи та їх види.

Література:

1. Гетманова А.Д. Логика. – М., 1986.
2. Конверський А.Е. Логіка. – К., 1998.
3. Конверський А.С. Логіка (традиційна і сучасна). – К., 2004.
4. Гофтул М.Г. Логіка. – К., 2003.

5. Хоменко І.В. Логіка (практикум). – К., 2002.
6. Хоменко І.В. Логіка – юристам. – К., 2001.
7. Ивин А.А., Никифоров А.Л. Словарь по логике. – М., 1998.

Контрольні питання:

1. Чим поняття відрізняються від уявлень?
2. Що характерне для істотних ознак?
3. Чим повні поняття відрізняються від порожніх?
4. Назвіть основи поділу понять на конкретні і абстрактні, позитивні і негативні (заперечні), співвідносні і незбірні.
5. Що є підґрунтям операцій узагальнення і обмеження понять?
6. Чому чим ширше за обсягом поняття, тим воно абстрактніше, а чим вужче за обсягом, тим конкретніше?
7. Чим судження як форма мислення відрізняється від поняття?
8. Які види складних суджень Ви знаєте?
9. Чим умовні судження відрізняються від безумовних?
10. Чим умовиводи відрізняються від інших форм мислення?
11. Які визначення простого категоричного силогізму Ви знаєте?
12. Яку роль відіграє індукція у процесі пізнання?
13. Чим аналогія відрізняється від індукції та дедукції?

Теми рефератів:

1. Основні операції з поняттями.
2. Наукові поняття, їх специфіка.
3. Специфіка понять «поділ», «класифікація» та «систематика» та їх використання сучасною наукою.
4. Значення судження як форми мислення.
5. Безпосередні та опосередковані дедуктивні умовиводи.
6. Індукція та аналогія.

Семінарське заняття 4

Тема 1. Категорії етики

Мета: розглянути основні особливості етики як філософської дисципліни та зміст її основних категорій.

Ключові слова: етика, мораль, моральна свідомість та моральна діяльність, добро і зло, сенс життя, щастя, совість, сором.

План семінарського заняття

1. Добро і зло.
2. Сенс життя.
3. Щастя.

Література:

1. Горак Г.І. Філософія. — К., 1998. — Розділ ІХ.
2. Иванов В. Культура развития человека. — К., 1990.
3. Бытие человека в культуре. — К., 1991.
4. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. – М., 2003.
5. Барулин В.С. Социальная философия. – М., 2002.

Контрольні питання:

1. Чому «добро» вважають поняттям моралі і категорією етики?
2. Проаналізуйте відмінності між абсолютистськими і релятивістськими концепціями добра.
3. Яку роль відіграє зло – деструктивну чи конструктивну?
4. Як Ви розумієте сенс життя? Які підходи до цієї категорії Вам відомі?

5. Які мислителі присвячували свої праці проблемі щастя? Які підходи до щасті Вам здаються найбільш оптимальними?

Теми рефератів:

1. Концепція добра і зла в історії етики.
2. Філософи минулого про сенс життя.
3. Проблема щастя в філософії Стародавній Греції.
4. Проблема щастя в сучасній етиці.

Семінарське заняття 5

Тема: Естетика та її категорії

Мета: виявити специфіку естетики як розділу філософії, проаналізувати зміст її основних категорій.

Ключові слова: естетичне, прекрасне і потворне, піднесене і низьке, трагічне і комічне.

План семінарського заняття

1. Категорія естетичне
2. Категорія прекрасне
3. Категорія трагічне та комічне

Література:

1. Канарский А.С. Диалектика эстетического процесса //Диалектика эстетического как теория чувственного познания. – К., 1979.
2. Гольдентрихт С.С. О природе эстетического творчества. – М., 1977.
3. Кант И. Критика способности суждения // Сочинения: В 6-ти т. – М., 1966. – Т.5.
4. Гегель Г.В.Ф. Введение. Лекции по эстетике //Эстетика: В 4-х т. – М., 1971. – Т.1.
5. Любимова Т.Б. Трагическое как эстетическая категория. – М., 1985.
6. Борев Ю. Эстетика. – М., 1988.
7. Шестаков В.П. Эстетические категории. – М., 1983.
8. Крюковский Н.М. Основные эстетические категории. – Минск, 1974.
9. Лосев А.Ф., Шестаков В.П. История эстетических категорий. – М., 1968.

Контрольні питання:

1. Чому категорія «естетичне» є найбільш загальною категорією естетики?
2. В чому полягала сутність суперечки між «природниками» та «супільниками» в розумінні естетичного?
3. Чи можна виявити сутність прекрасного, зіставляючи між собою прекрасні предмети? Якщо ні, то чому?
4. Хто з мислителів минулого вперше поставив питання про специфіку естетичного як суто соціального явища?
5. Назвіть відомі Вам твори мистецтва, в яких найбільш глибоко відтворені трагічні колізії.
6. Чи можна вважати, що комічне і сміх – одне і те ж, що все смішне – комічне?
7. Які форми має комічне?
8. Які поняття мають негативний естетичний смисл?

Теми рефератів:

1. Природа естетичного.
2. Платон про прекрасне.
3. І. Кант про сутність прекрасного.
4. Драма як форма мистецтва.
5. Гумор, сатира, сарказм, іронія як форми комічного.

Семінарське заняття 6

Тема: Релігії в Україні

Мета: розглянути історичні етапи розвитку релігій в Україні, визначити сутність та особливості функціонування традиційних та нетрадиційних релігій в Україні.

Ключові слова: традиційні та нетрадиційні релігії, неохристиянство, релігії орієнталістського напрямку, синтетичні релігії, неоязичництво.

План семінарського заняття

1. Традиційні релігії
2. Неохристиянські релігії
3. Релігії орієнталістського напрямку
4. Синтетичні релігії
5. Неоязичництво

Література:

1. Калінін Ю.А., Харьковченко Є.А. Релігієзнавство. – К., 1998
2. Лубський В.І. Релігієзнавство. – К., 1997
3. Релігієзнавчий словник /А.М. Колодний, Б.О. Лобовик. – К., 1996
4. Релігієзнавство: Підручник/За ред. В.І. Лубського, - К., 2000

Контрольні питання:

1. Які традиційні релігії розповсюджені в сучасній Україні?
2. Які течії належать до нехристиянських? Назвіть найбільш розповсюджені в Україні?
3. Що являють собою релігії орієнталістського напрямку? Чому вони знаходять прихильників в Європі, США?
4. Розкрийте особливості неязичницьких релігій в Україні.

Теми рефератів:

1. Мормони в Україні.
2. Біле Братство.
3. Буддистські громади в Україні.
4. Неоязичництво в Україні та українські діаспори.

Модуль самостійної роботи

Змістовний модуль 1.

ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФІЇ. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ

Дидактичне забезпечення самостійної роботи

У процесі вивчення основних тем філософії студенти повинні оволодіти навичками самостійного опрацювання відповідних розділів підручників, посібників, а також деяких праць видатних філософів минулого та сучасності.

Студентам пропонується самостійно опанувати деякі аспекти історико-філософські тем, питання онтології, феноменології, гносеології, філософської антропології, соціальної філософії, аксіології, етики та естетики, які не увійшли до плану аудиторних занять.

Для кращого засвоєння навчального матеріалу рекомендується складання короткого конспекту з питань модулю самостійної роботи. Ґрунтовне вивчення цих питань дозволить студентам в достатній мірі глибоко оволодіти знаннями з основних тем курсу.

Освоєння матеріалу неможливо без звертання до фрагментів першоджерел, які зібрані в хрестоматіях з філософії. Пропонується використовувати цитати з праць при підготовці як семінарських модулів, так і модулів самостійної роботи.

Рекомендується також виконати контрольні та тестові завдання, які за рівнем складності наближені до екзаменаційних модульних завдань.

Модуль самостійної роботи 1

Завдання 1. Підготувати тему «Філософські школи Стародавньої Індії» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Упанішади як джерело давньоіндійської ортодоксальної філософії.
- Веданта.
- Міманса.
- Санкх'я.
- Вайшешика.
- Йога.
- Ньяя.
- Джайнізм.
- Буддизм.
- Чарвака.

Література:

1. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней философии. – М., 1981.
2. Чанышев А.Н. Начала философии. – М., 1980.
3. Краткий очерк истории философии. – М., 1980.
4. Введение в философию. – Ч.1 – М., 1989
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В. Філософія. – К., 2000.

Завдання 2. Підготувати тему «Філософія Стародавнього Китаю» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Основні риси давньокитайської філософії.
- Конфуціанство.
- Даосизм.
- Моїзм.
- Легізм.

Література:

6. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней философии. – М., 1981.
7. Чанышев А.Н. Начала философии. – М., 1980.
8. Краткий очерк истории философии. – М., 1980.
9. Введение в философию. – Ч.1 – М., 1989
10. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В. Філософія. – К., 2000.

Завдання 3. Підготувати тему «Філософія Стародавнього Риму» за таким орієнтовним планом (тести):

- Стоїцизм (Сенека, Епіктет, Марк Аврелій).
- Епікуреїзм (Тіт Лукрецій Кар).
- Скептицизм (Секст Емпірик).
- Неоплатонізм (Порфірій, Ямвліх, Прокл).

Література:

1. Чаньшев А.Н. Курс лекцій по древней философии. – М., 1991.
2. Рассел Б. Історія західної філософії: - К., - 1995.
3. Вступ до філософії/Г.І. Волинка, В.І. Гусев. – К., - 1999. – Р. II.

Завдання 4. Підготувати тему «Західноєвропейська філософія доби Просвітництва» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Особливості англійського Просвітництва.
- Дж. Локк («Два трактати про державне правління»). Ідея існування природних прав людини.
- Особливості німецького Просвітництва.
- Х. Вольф, І.Г. Гердер («Ідеї до філософії історії людства»). Проблема суспільного та історичного прогресу.

Література:

1. Скирбекк Г., Гилье Н. История философии. – М., 2008.
2. История философии в кратком изложении. – М., 1991.
3. Гердер И.Г. Идеи к философии истории человечества. – М., 1977.

Завдання 5. Підготувати тему «Філософська думка Києво-Руської держави» за таким орієнтовним планом (конспект):

- Роль християнства у становленні філософської думки Київської Русі.
- Поняття філософії у Києво-Руській культурі.
- Онтологічні та натурфілософські уявлення діячів культури Київської Русі.
- Гносеологічна проблематика.
- Розуміння людини.
- Морально-етичні уявлення.

Література:

1. Горський В.С. Історія української філософії. – К., 1996.
2. Горський В.С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі. – К., 1993.
3. Історія філософії України. Хрестоматія. – К., 1993.

Завдання 6. Підготувати тему «Гуманістичні та реформаційні ідеї у філософській думці України (кінець XV – початок XVII ст.)» за таким орієнтовним планом (тести):

- Передренсанські ідеї.
- Ідеї неоплатонізму.
- «Ареопагітики» та ісихазм.
- Гурток українських книжників.
- Гуманістичні ідеї (Ю. Дрогобич, М. Русин, Ст. Оріховський). Острозький культурно-освітній центр.
- Полемісти. І. Вишенський. Братські школи.

Література:

1. Горський В.С. Історія української філософії. – К., 1996.
2. Історія філософії України. Хрестоматія. – К., 1993.
3. Вишенський І. Твори. – К., 1959.
4. Філософія Відродження на Україні. – К., 1990.
5. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI – першої половини XVII ст.). – К., 1990.

Завдання 7. Підготувати тему «Філософія марксизму» за таким орієнтовним планом (конспект, тести):

- Переосмислення К. Марксом та Ф. Енгельсом філософської спадщини Гегеля та Фейєрбаха (ідеалістичної діалектики та антропологічного матеріалізму).
- Поєднання діалектики з матеріалізмом.
- Діалектико-матеріалістичне розуміння суспільства.
- Діалектика продуктивних сил та виробничих відносин.
- Базис та надбудова.
- Поняття суспільно-економічної формації.
- Економічний детермінізм.
- Вчення про класи.
- Соціальна революція.
- Теорія комунізму.
- Критика поглядів К. Маркса та Ф. Енгельса.

Література:

1. Скирбекк Г., Гильє Н. История философии. – М., 2008.
2. Маркс К. Тезиси о Фейєрбахе // Маркс К., Енгельс Ф. Соч. 2 –е изд. – Т.3. – М., 1974.
3. Енгельс Ф. Анти-Дюринг // Маркс К., Енгельс Ф. Соч. 2 –е изд. Т. 20. – М., 1974.

Завдання 8. Підготувати тему «Інтуїтивізм А. Бергсона» за таким орієнтовним планом (конспект, контрольна робота):

- Вчення про інтенсивність відчуттів. Час. Свобода волі. Пам'ять в її співвідношенні з часом.
- Творча еволюція. Роль інтуїції в осягненні сущого.
- Життя як цілісність, що відрізняється від матерії та духу.
- Життя людської свідомості.
- Інтуїція як самопізнання життя.
- Інтелект та інтуїція.
- Життя як «життєвий порив», як потік творчого формування.
- Ідея духовної енергії.
- Душа і тіло.
- Динамізм картини світу.
- Елітарна концепція творчості та культури.
- Вплив інтуїтивізму А. Бергсона на сучасну філософську думку.

Література:

1. Бергсон А. Творческая эволюция. – М., 2005.
2. Воронов А.И. Интуитивная философия Бергсона. – М., 1962.
3. Чанышев А.Н. Интуитивная философия А.Бергсона. – М., 1960.
4. Философский энциклопедический словарь. - М., 2002.

Завдання 9. Підготувати тему «Феноменологія Е. Гуссерля» за таким орієнтовним планом (опитування, контрольна робота):

- Критика Е. Гуссерля психологізму в логіці.
- Філософія як науковчення. Ідеальне та реальне. Інтерпретація істини.
- Феноменологічна філософія та метод. Феноменологічна редукція.
- Специфіка свідомості як об'єкту феноменологічного аналізу. «Потік свідомості» та «феномени».
- Іntenціональність.
- Криза європейського суспільства та науки.
- Поняття «життєвого світу».

Література:

1. Современная буржуазная философия. – М., 1978. – Гл. III.
2. Мотрошилова Н.В. Принципы и противоречия феноменологической философии. – М., 1968.
3. Гуссерль Е. Формальна і трансцендентальна логіка. Досвід критики логічного розуму //Зарубіжна філософія ХХ століття. – К., 1993.

Завдання 10. Підготувати тему «Герменевтика» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Ідеї інтерпретації та розуміння.
- Ф. Шлейєрмахер: герменевтика як мистецтво розуміння чужої індивідуальності – «іншого».
- В. Дельтей: герменевтика як метод власної історичної інтерпретації.
- Поняття «життя», культурно-історичні реалії.
- Задача філософії: розуміння «життя» виходячи з неї самої.
- Метод «розуміння» і метод пояснення.
- Х. Гадамер: герменевтика як вчення про буття, онтологія, теорія пізнання.

Література:

1. Герменевтика: история и современность. – М., 1985.
2. Истина и метод. Основы философской герменевтики. – М., 1988.

Завдання 11. Підготувати тему «Російська релігійна філософія II пол. XIX століття. В. Соловйов» за таким орієнтовним планом (конспект, тести):

- Філософська система В. Соловйова. Бог як єдність сущого. Філософія позитивної всеєдності. Сущє (благо, істина, краса).
- Синтез філософського та богословського знання.
- Сенс світової історії.
- Моральний сенс особистості. Любов. Соборність.

Література:

1. Зеньковский В.В. История русской философии. – М., 1991.
2. Творческий путь Владимира Соловьева. Вступит. Статья А.Ф. Лосева и А.В. Гулыги // Вл. Соловьев. Сочинения: В 2-х т. – М., 1988. – Т.1
3. Философы России XIX – XX столетий. – М., 1995.

Завдання 12. Підготувати тему «Російська релігійна філософія I пол. XX століття. М. Бердяєв, П. Флоренський» за таким орієнтовним планом (конспект, тести):

- М. Бердяєв: метафізика, гносеологія, історіософія, антропологія, етика.
- П. Флоренський: космологія, «конкретна метафізика».
- Єдина методологія дослідження конкретного матеріалу різних наук та мистецтв.
- Етика.

Література:

1. Зеньковский В.В. История русской философии. – М., 1991.
2. Бердяев Н.А. Смысл истории. – М., 1990.
3. Философы России XIX – XX столетий. – М., 1995.
4. Лосский Н.О. История русской философии. – М., 1991.
5. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика. – К., 1999. – с. 478 – 490.

Завдання 13. Підготувати тему «Філософські аспекти психоаналізу» за таким орієнтовним планом (опитування):

- «Несвідоме» як центральне поняття психоаналізу.

- Психоаналітична модель психіки: «Воно» (несвідоме), «Я» (свідомість, «Его»), «Над-Я» («супер –Его», «Цензор»).
- Культурологічні ідеї З.Фрейда.
- Вплив психоаналізу на розвиток філософії та культури ХХ століття.

Література:

1. Фрейд З. Я та Воно // Філософія: хрестоматія. – К., 2009. – С. 293 – 302.
2. Фрейд З. Введение в психоанализ. – М., 1989.
3. Лейбин В. Фрейд, психоанализ и современная западная философия. – М., 1990.

Завдання 14. Підготувати тему «Неофрейдизм» за таким орієнтовним планом (контрольна робота):

- А. Адлер. Аналіз соціальної діяльності людини та самодіяльного характеру людського існування.
- К.Г. Юнг. Символічна природа підсвідомого. Вроджені психічні структури («архетипи»). Колективне підсвідоме. Проблема суперечливості людського існування.
- Е. Фромм: Психоаналіз та його соціальна спрямованість. Психоаналіз як історичний метод. Критика фрейдівського біологізму та панпсихізму.
- Філософсько-етична проблематика. «Гуманістично-спрямований психоаналіз». Свобода. Мистецтво любові.

Література:

1. Юнг К. Г. Архетип и символ. – М., 1991.
2. Фромм Э. Душа человека. – М., 1992.
3. Фромм Е. Анатомія людської деструктивності // Філософія: хрестоматія. – К., 2009. – С. 270 – 279.

Завдання 15. Підготувати тему «Філософія Г.Сковороди та П.Юркевича» (тести):

- Основні онтологічні та гносеологічні ідеї Г.Сковороди
- Філософія «щастя» Г.Сковороди
- Філософія «серця» П.Юркевича

Література:

1. Горський В.С. Історія української філософії. — К., 1996
2. Історія філософії України. Хрестоматія. — К., 1993.

Модуль самостійної роботи 2

Завдання 1. Підготувати тему «Проблема буття в історії філософії (античність, середньовіччя, Новий час)» за таким орієнтовним планом (конспект, тести):

- Вчення про буття Парменіда, Платона, Аристотеля.
- Онтологічний доказ буття Бога (філософія середньовіччя).
- Новий час: «об'єктивація» поняття буття і розвиток суб'єктивістських концепцій буття.
- Р. Декарт: буття крізь призму рефлексивного аналізу свідомості, людського існування.
- Г. Лейбніц: виведення поняття буття з внутрішнього досвіду людини.
- Дж. Берклі: «бути – значить бути у сприйнятті».

Література:

1. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней и средневековой философии. – М., 1991.
- Рассел Б. История западной философии. К., 1995.
- Краткий очерк истории философии. – М., 1980.
- Філософія: хрестоматія. – К., 2009.
- Философия / под ред. В. Кохановского. – Ростов н/Д., 1995.

Завдання 2. Підготувати тему «Проблема буття в філософії ХХ століття» за таким орієнтовним планом (тести, опитування):

- Філософські концепції ХХ століття: буття як людське існування.
- В. Дільтей: дійсне буття – цілісне життя.
- М. Хайдеггер: проблема буття – проблема людського буття, межових основ людського існування. Жак перед ніщо як вираз загальнолюдського способу буття.
- М. Бердяєв: одухотворення буття (релігійний екзистенціалізм).
- Б. Рассел: зняття протиставлення об'єктивного та суб'єктивного існування в понятті «існування взагалі».

Література:

1. Философия / под ред. В. Кохановского. – Ростов н/Д., 1995.
2. Мир философии. Книга для чтения в 2-х ч. – М., 1990.

Завдання 3. Підготувати тему «Сучасні наукові підходи до матерії та її будови» за таким орієнтовним планом (конспект):

- Матерія та її властивості. Фундаментальні взаємодії.
- Теплове випромінювання. Квантові уявлення.
- Досліди Резерфорда. Теорія Бора. Квантово-механічне обґрунтування Періодичного закону Менделєєва. Основні поняття ядерної фізики.
- Радіоактивність.

Література:

1. Концепции современного естествознания / Под ред. Л.А. Михайлова. – СПб, 2008. – Гл. 2. «Фундаментальные понятия о материи».

Завдання 4. Підготувати тему «Суспільна свідомість та її структура» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Сутність і життєвий смисл суспільної свідомості.
- Співвідношення між індивідуальною та суспільною свідомістю.
- Соціальна психологія та ідеологія.
- Політична свідомість.
- Правосвідомість.
- Моральна свідомість.
- Релігійна свідомість.
- Естетична свідомість.
- Наукова свідомість.

Література:

1. Спиркин А.Г. Философия. – М., 2002. – Гл. 18.
2. Горак Г.І. Філософія. – К., 1998. – Р. VI.

Завдання 5. Підготувати тему «Свобода особистості» за таким орієнтовним планом (конспект, тести):

- Свобода волі особистості.
- Індивідуальна свобода як фундамент суспільних цінностей (Ж.-П.Сартр).
- Діалектика свободи та необхідності в суспільному розвитку.
- Відчуження як соціальний феномен.
- Перспективи особистості.

Література:

1. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. – К., 1993. – Т. 2. – Розділ III.- ч.2. – С. 45 – 77.

Завдання 6. Підготувати тему «Політична організація суспільства. Держава як основний елемент політичної системи» за таким орієнтовним планом (контрольна робота):

- Поняття політичної організації суспільства.
- Складові частини політичної організації суспільства.
- Функції політичної організації.
- Сутність та головні ознаки держави, її регулятивні можливості.
- Перспективи держави.
- Тоталітаризм і права людини.
- Ідея справедливої Української держави М. Драгоманова.

Література:

1. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. – К., 1993. – Т. 2. – Розділ III.- ч.4. – С. 128 – 148.
2. Спиркин А.Г. Философия. – М., 2002. – Р. 3. – Гл. 17. §§ 3, 10.

Завдання 7. (1 год.) Підготувати тему «Культура та цивілізація» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Поняття «культура» в історії філософії.
- Діяльнісний підхід до культури.
- Проблема культурного прогресу.
- Поняття «цивілізація». Поняття традиційного і техногенного суспільства.
- Основні цінності традиційного та техногенного суспільства.
- Культура і цивілізація сучасного світу. Перспективи цивілізаційного розвитку.

Література:

1. Філософія/За ред. Г.А. Заїченка, В.М. Сагатівського. – К., 1995.
2. Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992.
3. Андрущенко С.С., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія. – К., 1996.

Завдання 8. Підготувати тему «Цінності. Структура цінностей» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Природа цінностей.
- Структура цінностей.
- Вищі духовні цінності. Потреба в ідеалі.
- Глобальні проблеми людства.

Література:

1. Філософія/Под ред. Кохановського В. – Ростов-на-Дону, 1995.
2. Філософія/За ред. Г.А. Заїченка, В.М. Сагатівського. – К., 1995.
3. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. – М., 1990.

Завдання 9. Підготувати тему «Аксіологічні ідеї в історії філософії» за таким орієнтовним планом (конспект, тести):

- Проблема цінностей в філософії античності, середньовіччя та Відродження.
- Цінності в інтерпретаціях філософів XVII – XIX століття.
- Сучасні аксіологічні теорії.

Література:

1. Філософія/Под ред. Кохановського В. – Ростов-на-Дону, 1995.
2. Філософія/За ред. Г.А. Заїченка, В.М. Сагатівського. – К., 1995.

3. Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. – М., 1990.

Завдання 10. Підготувати тему «Основні етапи розвитку етичної думки» за таким орієнтовним планом (конспект):

- Етична думка доби античності та середньовіччя.
- Етика доби Відродження та Нового часу.
- Етичні ідеї філософів XIX – XX століття.

Література:

1. Етика. Навчальний посібник// Т.Г. Аболіна та ін. – К., 1992.
2. Малахов В. Етика. Курс лекцій. – К., 1997.
3. Гусейнов А.А. Введение в этику. – М., 1985.
4. Гусейнов А.А., Иррлиту Г. Краткая история этики. – М., 1987.

Завдання 11. Підготувати тему «Поняття совісті та сорому» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Поняття совісті і сорому в історії етики.
- Сучасні підходи до понять совісті та сорому.

Література:

1. Етика. Навчальний посібник// Т.Г. Аболіна та ін. – К., 1992.
2. Малахов В. Етика. Курс лекцій. – К., 1997.
3. Гусейнов А.А. Введение в этику. – М., 1985.
4. Гусейнов А.А., Иррлиту Г. Краткая история этики. – М., 1987.

Завдання 12. Підготувати тему «Шлюб і сім'я» за таким орієнтовним планом (конспект):

- Історичні етапи розвитку шлюбу і сім'ї.
- Питання шлюбу і сім'ї в історії етики.

Література:

1. Етика. Навчальний посібник// Т.Г. Аболіна та ін. – К., 1992.
2. Малахов В. Етика. Курс лекцій. – К., 1997.
3. Гусейнов А.А. Введение в этику. – М., 1985.
4. Гусейнов А.А., Иррлиту Г. Краткая история этики. – М., 1987.

Завдання 13. (1 год.) Підготувати тему «Основні етапи розвитку естетичної думки» за таким орієнтовним планом (тести):

- Антична та середньовічна естетика.
- Естетична думка доби Відродження та Нового часу.
- Естетичні ідеї XIX – XX століть.

Література:

1. Эстетика: Уч.пособие/ Л.Т. Левчук и др. – К., 1991.
2. Бореев Ю.А. Эстетика. – М., 1988.
3. История эстетической мысли. – М., 1985.

Завдання 14. Підготувати тему «Естетична діяльність та її форми» за таким орієнтовним планом (тести):

- Основні форми естетичної діяльності.
- Мистецтво як форма естетичної діяльності.

Література:

1. Эстетика: Уч.пособие/ Л.Т. Левчук и др. – К., 1991.
2. Бореев Ю.А. Эстетика. – М., 1988.

- 3.История эстетической мысли. – М., 1985.
- 4.Еремеев А.Ф. Границы искусства. – М., 1987.

Завдання 15. Підготувати тему «Буддизм» за таким орієнтовним планом (тести):

- Зміст віровчення.
- Основні напрями буддизму.

Література:

- 1.Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. – К., 1998.
- 2.Релігієзнавчий словник /А.М. Колодний, Б.О. Лобовик. – К., 1996.
- 3.Релігієзнавство:Підручник/За ред. В.І. Лубського. - К., 2000.

Завдання 16. Підготувати тему «Іслам» за таким орієнтовним планом (опитування):

- Зміст віровчення.
- Коран – священна книга мусульман.
- Шаріат.

Література:

- 1.Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. – К., 1998.
- 2.Релігієзнавчий словник /А.М. Колодний, Б.О. Лобовик. – К., 1996.
- 3.Релігієзнавство:Підручник/За ред. В.І. Лубського. - К., 2000.

Завдання 17. Підготувати тему «Свободи совісті» (конспект):

Література:

- 1.Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. – К., 1998.
- 2.Релігієзнавчий словник /А.М. Колодний, Б.О. Лобовик. – К., 1996.
- 3.Релігієзнавство:Підручник/За ред. В.І. Лубського. - К., 2000.

Завдання 18. Підготувати тему «Правове забезпечення свободи совісті в Україні» (конспект):

Література:

- 1.Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. – К., 1998.
- 2.Релігієзнавчий словник /А.М. Колодний, Б.О. Лобовик. – К., 1996.
- 3.Релігієзнавство:Підручник/За ред. В.І. Лубського. - К., 2000.

ТЕСТИ

Для перевірки навчальних досягнень студентів пропонуються **закриті тести** (з однією правильною відповіддю, з кількома правильними відповідями, з однією неправильною відповіддю):

Варіант І.

1. *Емпіризм, це:*

- а) вчення про пізнання світу розумом;
- б) теорія суспільного розвитку;
- в) вчення про буття;
- г) філософія культури;
- д) вчення про пізнання світу через досвід.

2. *Ортодоксальні філософські школи Ст. Індії:*

- а) міманса;
- б) буддизм;
- в) вайшешика;
- г) конфуціанство;
- д) джайнізм.

3. *Принцип гедонізму був провідним у вченні:*

- а) Епікура;
- б) Сенеки;
- в) Анаксагора;
- г) Сократа;
- д) Діогена-кініка.

4. *Намагався синтезувати християнську віру і аристотелізм в епоху зрілої схоластики:*

- а) Альберт Великий;
- б) Августин Блаженний;
- в) Йоан Дунс Скот;
- г) Фома Аквінський;
- д) Вільям Оккам.

5. *Працю "Буття і ніщо" написав:*

- а) Іван Франко;
- б) Ж.-П. Сартр;
- в) Альбер Камю;
- г) Мартін Гайдеггер;
- д) Парменід.

Питання для підсумкового контролю

1. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, філософія).
2. Основні розділи та напрями філософії.
3. Ортодоксальні школи Стародавньої Індії.
4. Неортодоксальні школи Стародавньої Індії (буддизм).
5. Неортодоксальні школи Стародавньої Індії (джайнізм).
6. Неортодоксальні школи Стародавньої Індії (чарвака).
7. Основні філософські школи Стародавнього Китаю, їх особливості.
8. Конфуціанство.
9. Даосизм.
10. Основні особливості та риси давньогрецької філософії.
11. Філософія Стародавнього Сходу та Стародавньої Греції (порівняльний аналіз).
12. Рання давньогрецька філософія. Мілетська школа. Геракліт Ефеський.
13. Рання давньогрецька філософія. Елеати.
14. Рання давньогрецька філософія. Левкіпп, Демокріт.
15. Філософія Сократа.
16. Філософія Платона. Онтологія та гносеологія.

17. Філософія Платона. Соціальне вчення, етика, естетика.
18. Філософія Аристотеля (“Метафізика”).
19. Давньогрецька філософія елліністичного періоду. Стоїцизм. Скептицизм.
20. Давньогрецька філософія елліністичного періоду. Епікуреїзм. Неоплатонізм.
21. Філософія Стародавнього Риму (Лукрецій Кар, Сенека, Марк Аврелій).
22. Основні риси та принципи середньовічної європейської філософії.
23. Основні етапи розвитку середньовічної філософії. Патристика.
24. Основні етапи розвитку середньовічної філософії. Схоластика.
25. Номіналізм та реалізм.
26. Європейський гуманізм доби Відродження.
27. Філософія М. Кузанського та Дж. Бруно.
28. Філософська думка Київської Русі.
29. Розвиток філософії в Києво-Могилянській академії.
30. Емпіризм. Ф. Бекон.
31. Раціоналізм. Р. Декарт.
32. Філософія французького Просвітництва (Дідро, Руссо, Монтеск’є).
33. Гносеологія І. Канта.
34. Етика І. Канта.
35. Філософія Гегеля (абсолютний ідеалізм, діалектика).
36. Філософські погляди Фіхте.
37. Філософія Шеллінга.
38. Марксизм (філософські аспекти).
39. Основні особливості ірраціоналістичної філософії.
40. Філософія А. Шопенгауера.
41. Філософія Ф. Ніцше.
42. Позитивізм ХІХ ст. (О. Конт, Г. Спенсер).
43. Неопозитивізм.
44. Постпозитивізм.
45. Неотомізм.
46. Християнський еволюціонізм.
47. Екзистенціалізм.
48. Психоаналіз.
49. Неофрейдизм.
50. Філософія Г. Сковороди.
51. Філософія П. Юркевича.
52. Філософські погляди Д. Чижевського.
53. Російська релігійна філософія ІІ пол. ХІХ ст. – І пол. ХХ ст.
54. Герменевтика.
55. Феноменологія Е. Гусерля.
56. Категорії “існування”, “світ”, “субстанція”, “буття”.
57. Основні форми буття.
58. Категорія “матерія”.
59. Матерія і рух. Рух і розвиток. Рух і спокій.
60. Простір як форма буття і час як форма буття.
61. Свідомість як відображення.
62. Функції свідомості.

63. Компонентна та рівнева структура свідомості.
64. Категорії “суб’єкт” і “об’єкт” пізнання.
65. Чуттєве і раціональне пізнання. Ірраціональне пізнання (інтуїція).
66. Емпіричне і теоретичне пізнання.
67. Наукове дослідження та його етапи.
68. Істина абсолютна та відносна. Критерії істини.
69. Поняття.
70. Судження.
71. Умовивід.
72. Закони логіки.
73. Філософські аспекти проблеми походження людини.
74. Людина як космічна істота. Концепція Тейяра де Шардена.
75. Людина як біологічна та соціальна істота.
76. Поняття особистості.
77. Основні сфери життєдіяльності суспільства.
78. Суспільство як система соціальних відносин.
79. Історичні форми спільності людей.
80. Культура та цивілізація.
81. Цінності. Структура цінностей.
82. Сутність і структура моралі.
83. Категорії «добро» і «зло».
84. Категорії «сенс життя» і «щастя».
85. Моральні норми і принципи.
86. Поняття совісті і сорому.
87. Естетична свідомість.
88. Естетична діяльність.
89. Категорії «прекрасне» і «потворне».
90. Категорії «трагічне» і «комічне».
91. Мистецтво як специфічна форма відображення світу.
92. Види мистецтва. Функції мистецтва.
93. Сутність релігії.
94. Філософські концепції природи релігії.
95. Структура релігії.
96. Функції релігії.
97. Класифікація релігій.
 98. Етнонаціональні релігії.
 99. Буддизм.
 100. Християнство.
 101. Православ’я .
 102. Католицизм.
 103. Протестантизм.
 104. Іслам.
 105. Релігії в сучасній Україні.

